

Vogelwerkgroep OOST-BRABANT

Natuurpunt, Vereniging voor Natuur en Landschap in Vlaanderen

Secretariaat Vogelwerkgroep: Waaibergstraat 26 / 5, 3300 Tienen.

marcel.jonckers2@telenet.be

☎ 016 81 87 87 of 0497 44 72 33

**Leer onze vogelwereld kennen doorheen het jaar
Bezoek een reeks prachtige natuurgebieden**

Grote Cursus 2012

“Vogels Het Jaar Rond – module 1”

Aanvang: maandag 13 februari 2012

CURSUS IN HET PROVINCIEHUIS TE LEUVEN IN EEN SAMENWERKING VAN BRAKONA MET ONZE VOGELWERKGROEP OOST-BRABANT

Cursus bestaande uit

- 8 theoretische lessen op maandagavond in het Provinciehuis, Provincieplein 1 te Leuven.

- 11 uitstappen op zaterdagen, waaronder 3 bustochten (Oosterschelde – Zeeland en Damme / Uitkerkse Polder), 1 autodagtocht (Wijvenheide Platwijers en Hageven), 7 voormiddagtochten (Zoet Water Heverleebos, Webbekoms Broek, Abdij van het Park, Akkerplateaus Honsem, Tiens Broek, Dijlevallei en Schulensmeer).

Deze cursus kost

- 170 euro voor Natuurpunt-leden die reeds een abonnement namen op Ons Vogelblad voor 2012;
- 180 euro voor Natuurpunt-leden die nog geen abonnement namen op Ons Vogelblad voor 2012;
- 200 euro voor niet-leden.

Indien 2 personen van hetzelfde gezin inschrijven is de tweede altijd aan 170 euro. Hierin zijn begrepen: de lessen, 3 busreizen en de uitgebreide syllabus bij de theoretische lessen.

Te storten op rek. IBAN: BE24 3300 1135 7138 – BIC: BBRU BE BB van NP Vogelwerkgroep Oost-Brabant. Duidelijk vermelden: “naam cursist + Vogels Jaar Rond Leuven”.

Inlichtingen bij Marcel Jonckers, 016 81 87 87, bij afw.: Peter Collaerts of Jan Wellekens. Zie ook onze website: www.vogelwerkgroep-oost-brabant.be.

In 2013 volgt een tweede module met 8 andere theoretische lessen en 10 andere uitstappen. De twee modules kunnen afzonderlijk gevolgd worden.

PLANNING VOGELCURSUS 2012

THEORETISCHE LESSEN

Maandag 13 februari 2012: “Introductie tot het vogelkijken”

Welke determinatiegidsen gebruiken? Welke verrekijkers? Hoe determineren? Waar kijken? Websites, netwerken, onderzoek.

Lesgevers: Peter Collaerts, Toon Roels en Marcel Jonckers.

Maandag 5 maart 2012: “Watervogels uit eigen streek”

In deze les komen de voornaamste vertegenwoordigers aan bod uit volgende groepen: eenden, ganzen, zwanen en reigers. De klemtoon ligt op de in onze streek broedende soorten.

Lesgever: Marcel Jonckers.

Maandag 16 april 2012: “Roofvogels”

De in ons land broedende of geregeld voorkomende soorten worden behandeld met nadruk op herkenning, ecologie, voortplanting e.d.

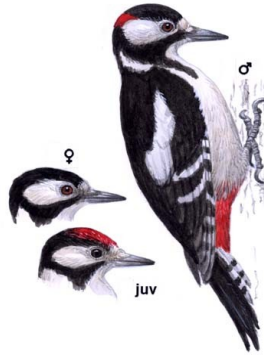
Lesgever: Jan Wellekens.

Maandag 7 mei 2012: “Courante zangvogels”

In deze les komt een selectie aan bod uit de grote groep van de zangvogels. Naast herkenning en ecologie is er in deze les ook bijzondere aandacht voor een aantal geluiden.

Lesgever: Peter Collaerts.

Maandag 11 juni 2012: “Spechten, duiven, hoenders, rallen, futen”

We behandelen hier de volgende vaak ‘vergeten’ groepen: spechten, hoenders, duiven en een paar speciale soorten als IJsvogel, Koekoek, Gier- en Nachtzwaluw. Verder gaat de aandacht naar enkele voor de streek typische vogels als Grauwe Gors, Geelgors, vliegenvangers en roodstaarten.

In een tweede deel worden nog enkele watervogels behandeld namelijk de futen en rallen.

Lesgevers: Rudy Van Baelen en Marcel Jonckers.

Maandag 10 september 2012: “Vogeltrek”

Voordracht over het mysterie van de vogeltrek. Hoe bereiden vogels zich voor? Hoe wordt de route bepaald en welke diverse trekstrategieën worden gebruikt?

Lesgever: Jan Wellekens

Maandag 8 oktober 2012: “Evolutie en Bouw van de vogels”

Er wordt onderzocht hoe de vogels ontstonden, hoe ze gebouwd zijn en hoe het ganse lichaam is aangepast aan het vliegen, het energiebeheer en de specifieke levenswijze van de soort.

Lesgever: Marcel Jonckers.

Maandag 12 november 2012: “Watervogels wintergasten”

Voordracht in PowerPoint gecombineerd met videofragmenten over een belangrijke groep typische wintergasten als fuutachtigen, duikers, ganzen, eenden (vooral zee-eenden en zaagbekken), Wilde en Kleine Zwaan.

Lesgever: Koen Leysen, educatief medewerker bij Natuurpunt.

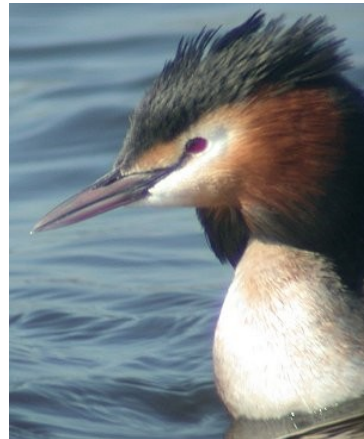
Deze lessen zullen telkens aanvangen om 19.30 u. en duren tot omstreeks 22.30 u.

Er wordt gebruik gemaakt van PowerPoint-presentaties, dia’s, film- en geluidsfragmenten.

PRAKTIJKLESSEN

De praktijklessen / uitstappen van deze cursus gaan door op volgende data. Ze zijn voorbehouden aan de cursisten en de cursusbegeleiders. Enkel de busreizen zijn toegankelijk voor niet-cursisten. Details over deze praktijklessen worden medegedeeld aan de inschrijvers.

Voor de meeste uitstappen wordt er zowel afgesproken te Leuven als ter plaatse. We vragen om de verplaatsingen maximaal kostendelend te maken.

CURSUSUITSTAPPEN 2012

Zaterdag 25 februari: Zoete Waters en Heverleebos (voormiddag)

Tijdens deze eerste les leren we de verrekijker gebruiken en maken we kennis met een eerste reeks van vogels. We trekken naar de Zoete Waters waar de vogels de mensen wat meer gewoon en dus rustiger zijn. We kunnen er enkele soorten watervogels goed observeren. Het omliggende bos geeft dan weer wat kans op de gewone zangvogeltjes, spechten en Boomklevers.

Afspraak: te Leuven, parking Bodart om 8.30 u. of ter plaatse Zoete Waters te Oud-Heverlee bij de hoek van Waversebaan en Maurits Noëstraat om 9 u.

Einde omstreeks 11.45 u.

Zaterdag 24 maart: Webbekoms Broek bij Diest (voormiddag)

We bezoeken het Schulensmeer, één van de grootste meren van Vlaanderen. Het is omgeven door een fraai broekgebied dat polderachtig aandoet. Vrijwel alle percelen worden beheerd als reservaat, waardoor de natuurwaarden nog steeds stijgen. De graslanden wisselen af met stuiken en (knot)boomrijen. Het grote wateroppervlak lokt vele watervogels in diverse soorten. Vrijwel alle eendensoorten en enkele ganzensoorten, Futen en Dodaarzen kunnen worden waargenomen. De Aalscholvers vertoeven er graag en hebben er sedert enkele jaren een winterslaapplaats. De omgevende beemden, akkers en broekbossen lokken allerlei zangertjes wat heel wat vogelzang zal opleveren. De eerste zomervogels (Tjiftjaf, Zwartkop) zijn allicht van de

partij. Ook goeie kansen op een aantal steltlopers. Vaak zweven roofvogels boven het gebied.

Afspraak: te Leuven, parking Bodart om 8 u. of ter plaatse kerk van Linkhout 8.45 u. Einde ter plaatse: omstreeks 12 u.

Zaterdag 28 april: Abdij van het Park te Heverlee (voormiddag)

We maken een wandeling rond de vijvers van de historische abdij aan de zuidrand van Leuven. We observeren de watervogels en beluisteren het lied van diverse zangvogeltjes. Dan trekken we het aanpalende landbouwgebied in waar enkele andere soorten ons wachten. Allicht zijn ook hier een paar roofvogels present.

Afspraak: te Leuven, parking Bodart om 8 u. of om 8.30 u. op de grote binnenkoer van de abdij, toegang langs de Geldenaaksebaan. Einde ter plaatse omstreeks 11.45 u.

Zaterdag 12 mei: Wijvenheide – Platwijers te Zonhoven en Hageven
(autodagtocht)

Dit gebied maakt deel uit van het Vijvergebied Midden-Limburg, nu meestal De Wijers genoemd. ‘Wijer’ is een oude benaming voor visvijver. Visvijvers die je hier overal vindt. In het deel Wijvenheide-Platwijers (160 ha) liggen er tientallen waarvan er nog enkele in gebruik zijn als kweekvijver en een aantal als natuureservaat. Hier verblijven dus heel wat soorten eenden en futen, maar hier is ook behoorlijk kans op de Roerdomp en misschien het Woudaapje en natuurlijk ook allerlei zangvogels. Ondertussen zijn de meeste zomervogels terug in het land en dus maken we kans op Wespendif, Zomertortel, Kleine Karekiet, Blauwborst, Bosrietzanger enz.

Nadien rijden we door naar Hageven-Plateaux, een grensoverschrijdend natuurgebied, langs Vlaamse kant het Hageven, en over de Nederlandse grens Plateaux. In dit gebied met overgangen van droge zandgrond naar het vochtige beekdal van de Dommel vinden we diverse vijvers en vennen, heide en bos. Het gebied herbergt heel wat vogels. Goede kansen op Tapuit, Roodborsttapuit, Paapje, Boompieper, Boomleeuwerik, Boomvalk ...

Afspraak: te Leuven, parking Bodart om 7.30 u. of ter plaatse: te Zonhoven op parking Heidestrand in de Zwanenstraat om 8.30 u. Hiervoor: E314, afrit 27, richting Hasselt/Bolderberg, rondpunt oversteken, daarna 1ste straat rechts Zandstraat, richting Zonhoven. Terug omstreeks 20 u.

Zaterdag 16 juni: Gelderse Poort bij Nijmegen (Bustocht)

De Gelderse Poort is een aaneengesloten gebied van in de toekomst 3000 hectare dynamische natuur in Nederland. Over de grens in Duitsland komt daar nog 2000 hectare bij.

In de Millingerwaard is in 1993 de natuurontwikkeling gestart en naarmate er meer terrein wordt verworven krijgen we meer natuur. Natuur zonder afrasteringen waar iedereen vrij kan rondlopen. Na inrichting zorgen grote grazers in familieverband zoals Gallowayrunderen en Konikpaarden en de bever voor de vorming en behoud van een

dynamisch landschap met een afwisselende structuur en een fjnscalige mozaïek aan soorten. Tot het streefbeeld behoren ook Zearend en Zwarte Ooievaar; maar die komen er voorlopig enkel onregelmatig pleisteren. Maar soorten als Zwarte Stern en Kwartelkoning voelen zich thuis in de uiterwaarden. De ontwikkeling van Ooibos met o.a. de zeldzame Zwarte Populier op plaatsen langs de uiterwaarden die langdurig onder water staan leidt tot het ontstaan van nieuwe 'oerbossen'!

Tijdens de uitstap wandelen we langs rivierduinen, geulen en afgegraven voormalige kleigronden (klei die in de nabije voormalige steenfabriek werd verwerkt tot bakstenen) tussen de grote grazers. We komen ook langs een drijvend kijkhuis waar we watervogels kunnen observeren.

Vertrek: Opgepast: geen afspraakplaats te Leuven! Rotselaar, carpoolparking bij uitrit 21 van E314 bij rondpunt Aarschotsesteenweg / Steenweg op Holsbeek om 6.10 u. Tienen carpooling E40 om 6.00 u. De mensen die in Tienen samenkomen rijden met de auto tot carpoolparking Bekkevoort. Op deze carpoolparking Bekkevoort laatste opstapplaats om 6.30 u. Terug omstreeks 20.30 u.

Zaterdag 18 augustus: Morinellen en akkervogels te Honsem (voormiddag)

Pas enkele jaren geleden ontdekten vogelaars uit onze regio dat groepjes Morinelleplevieren onze zuidelijke leemplateaus aandeden tijdens hun trek en hier soms enkele dagen blijven hangen. Het was toen een exclusieve waarneming. Nu blijkt dat die soort ieder jaar, klokvast rond 15-25 augustus, op enkele grote velden in Haspengouw neerstrijkt tijdens de grote trek van de toendra naar het Zuiden. Wij gaan op zoek naar deze schitterende vogels. Een stel andere akkervogels als Geelgors, Gele Kwikstaart, Ringmus, Grauwe Gors ... krijgen we er zo bij.

Afspraak: te Leuven, parking Bodart om 8 u. Ter plaatse: kerk van L'Ecluse bij Meldert om 8.30 u. Einde omstreeks 12 u.

Zaterdag 1 september: Oosterschelde - Zeeland (busuitstap)

Met de bus gaat het naar het Nederlandse Deltagebied. We bezoeken een aantal markante plaatsen rondom de Oosterschelde waar veel watervogels en vooral ook steltlopers voorkomen. Hier zijn op dit ogenblik talloze steltlopers uit het hoge noorden aanwezig. Vrijwel alle soorten uit de vogelgids kunnen hier gespot worden. Sommige

soorten met duizenden! Natuurlijk zullen er ook wel een hele resem andere vogels in onze kijkers defileren: zangvogels, meeuwen, eenden en ganzen. En wellicht zien we ook een paar zeehonden. Dit mag je gewoon niet missen!

Vertrek: Rotselaar, carpoolparking bij uitrit 21 van E314 bij rondpunt

Aarschotsesteenweg/Steenweg op Holsbeek om 6.40 u. – Tienen, parking

Aarschotsepoort bij de kleine ring (stadszijde) om 6.30 u. (met auto's tot Leuven) – Leuven, parking Bodart om 7 u. Terug omstreeks 21 u.

Zaterdag 13 oktober: Bezinkingsputten Tiens Broek te Tienen (voormiddag)

In de Tiense Getevallei is het Tiens Broek tegelijkertijd een fraaie en een lelijk hoekje, maar het is in elk geval één van de vogelrijkste gebieden van Vlaanderen. Een paar niet meer gebruikte bezinkingsputten zijn veranderd in nieuwe natuur met ruime rietvelden en watervlakken. Recent werden ze door de Tiense Suikerfabriek in beheer overgedragen aan Natuurpunt. Ook voor de nog in gebruik zijnde bekkens werden akkoorden afgesloten om ze te vernatuurlijken waar mogelijk en zo meer kansen te scheppen voor de natuur. Bij de nieuwe vijvers werden buffers met rietkragen aangelegd. Aansluitend is er het reservaatgebied van Natuurpunt. Peter Collaerts, de conservator, gidst ons. Het is het ogenblik van de vogeltrek en dus vertoeven we ook even op de trektelpost. Elke dag zitten of passeren hier verrassingen: watervogels, steltlopers, roofvogels, zangvogels, vrijwel alles kan.

Afspraak: te Leuven, parking Bodart om 8.30 u. of ter plaatse aan de waterzuivering van de Citrique Belge in de Ambachtenlaan, Industriepark “Soldatenplein” Z1 in Tienen om 9 u. Einde ter plaatse omstreeks 11.45 u.

Zaterdag 27 oktober: Dijlevallei ten zuiden van Leuven (voormiddag)

Ten zuiden van Leuven kronkelt de Dijle door een vallei die voor een groot gedeelte werd teruggegeven aan de natuur en waar opnieuw ruimte werd gegeven aan het water. We bezoeken een paar vijvers, vroeger visvijvers, maar nu in beheer bij het Agentschap voor Natuur en Bos. Ze zijn gekend om hun vogelrijkdom: Heverlee-Noord en/of –Zuid en het Grootbroek te St.-Agatha-Rode met het nieuwe knuppelpad, de nieuwe kijkhut en de kijktoren. Dit natuurgebied lokt heel wat vogels. Er zijn zeer veel watervogels, maar de omliggende bossen herbergen ook heel wat zangvogels, spechten, wellicht een paar roofvogels. Ondertussen zijn we volop in de periode van de herfsttrek en wellicht zijn er al enkele gasten die bij ons komen overwinteren: Sijsjes, Kepen, Kramsvogels, Koperwieken ...

Afspraak: te Leuven, parking Bodart om 8.30 u. of ter plaatse: station van Oud-Heverlee in de Boomgaardenstraat om 8.50 u. – Einde omstreeks 12.00 u.

**Zaterdag 17 november: Mechels Broek te Muizen bij Mechelen
(voormiddag)**

Het Mechels Broek is zo'n 90 ha groot en bezit een grote afwisseling aan natte biotopen: een grote waterplas, ontstaan door zandwinning, vochtige weilanden en zeggenvelden met sloten, poelen (vaak ontstaan als bomgat), rietvelden ... Het is een paradijs voor vogels dat ook in de trektijd zeer druk bezocht wordt door zowel water-, als roof- en zangvogels. Mogelijk bezoeken we ook even de trektelpost.

Afspraak: te Leuven, parking Bodart om 8.15 u. of ter plaatse: om 9 u. te Muizen - Mechelen aan het bezoekerscentrum van het Mechels Broek in de Oude Muizenhoekstraat. Einde ter plaatse omstreeks 12 u.

**Zaterdag 8 december: Ganzengebieden te Damme en de Uitkerkse Polders
(busuitstap)**

Als afsluiter van deze cursus trekken we naar de West-Vlaamse polders. In de streek van Damme overwinteren duizenden ganzen, vooral Kolgans en Kleine Rietgans. Van deze laatste overwinteren hier tot 90 % van de wereldpopulatie. We bezoeken dit gebied o.l.v. Wim Jans, bioloog en vogelkenner.

's Middags eten we in bezoekerscentrum 'De Groenwaecke'. Daarna trekken we de Uitkerkse Polders in, een uitgestrekt natuurgebied van ongeveer 300 ha met een vijftal schuilhutten. Eén van de rijkste vogelgebieden in ons land. Kansen op Wulp, Bergeend, Pijlstaart, Tureluur, Zwarte Ruiters, Bruine Kiekendief, Kleine Zilverreiger, Watersnip...

Vertrek: Rotselaar, carpoolparking bij uitrit 21 van E314 bij rondpunt Aarschotsesteenweg / Steenweg op Holsbeek om 6.40 u. – Leuven, parking Bodart om 7 u. – Tienen: carpoolparking bij E40 om 6.30 u. (met auto's tot Leuven). Terug omstr. 20 u.

oooOoOoOooo

Opgelet!

Op de drie busreizen kunnen een beperkt aantal niet-cursisten mee mits betaling van 25 euro, vooraf te storten op rekening van de Vogelwerkgroep 330-0116265-16 of IBAN: BE72 3300 1162 6516 en BIC: BBRUBEBB met vermelding "Nijmegen + opstapplaats". De busreizen zijn gratis voor de cursisten van deze grote cursus.

Voor de andere uitstappen maken we carpoolend gebruik van eigen wagens. Meenemen: laarzen, kijkers, vogelgidsen en picknick voor dagtochten.

Opmerking: Om een vogelcursus te volgen is het wenselijk over een verrekijker en een vogelgids te beschikken. Best is hiervoor gebruik te maken van een vogelgids met tekeningen, niet met foto's. Op dit ogenblik zijn er verschillende goede gidsen op de markt.

Zoekt u naar een zeer complete gids dan raden wij u deze aan: de "ANWB Vogelgids van Europa", schrijver Killian Mullarney e.a.

Wilt u een bescheidener gids dan zijn de "Easy Vogelgids van heel Europa" of "De

Nieuwe Tirion natuurgids "Vogels" aan te raden. Kostprijs ongeveer 17 euro.
De eerstgenoemde gids kan de VWG meestal met een korting van een 4-tal euro bezorgen. In dat geval te bestellen bij de eerste les of vooraf.
Als U natuurlijk al over een gids beschikt, is het onnodig een nieuwe aan te schaffen!!
Voorzie laarzen voor de uitstappen en/of stevige stapschoenen.

INFO CURSUS

Marcel Jonckers ☎ 0497 44 72 33

Peter Collaerts ☎ 0477 37 04 50

Jan Wellekens ☎ 0479 79 93 67

marcel.jonckers2@telenet.be

peter.collaerts@scarlet.be

Luc Cieters ☎ 0494 916 862